

врахуванням міждержавних чинників взаємодії, що беззаперечно є неординарним авторським підходом та потребує подальшого розвитку та осмислення.

Звертається увагу на те, що міждержавна взаємодія у рамках стратегічного партнерства на пострадянському просторі відбувається у таких сферах, як політична, економічна, енергетична та військово-технічна і підкріплено відповідною договірно-правовою базою. Зауважено, що формування стратегічного партнерства пострадянських держав відбувається під впливом збігу політичних поглядів країн на глобальні проблеми міжнародної або регіональної політики та підходів щодо їх вирішення, а також необхідності поглиблювати політико-економічну співпрацю між країнами. Подальше дослідження проблем налагодження стратегічного партнерства як міжнародно-політичного явища дозволить на думку автора сформулювати сучасні концептуальні підходи до сприйняття партнерства як форми міждержавної взаємодії та обґрунтування доцільності розвитку партнерства між країнами на глобальному та регіональному рівнях.

У цьому контексті звертається увагу на те, що зовнішньополітичні підходи у рамках стратегічного партнерства країн пострадянського простору ґрунтуються на багатовекторності та різноманітності сценаріїв впровадження партнерства, що безпосередньо залежить від сформованої системи національних інтересів, а також геополітичного впливу держав. Зазначається, що більшість дослідників наголошують на тому, що сучасна цивілізація входить у новий етап свого стрімкого розвитку, і основними фазами цього динамічного руху буде формування нових викликів для світового співтовариства, що можемо спостерігати в світлі сучасних політичних подій, коли відбувається пошук нових форм налагодження стратегічного партнерства для забезпечення стабільного і сталого розвитку.

***Ключові слова:** стратегічне партнерство, міждержавна взаємодія, пострадянські країни, глобалізація, інтеграція.*

УДК 324(436)''2016''(045)

В.І. Парлюк

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ 2016 Р. ЯК ПОКАЗНИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ АВСТРІЇ

У статті висвітлено особливості президентських виборів 2016 р. в Австрії як показника трансформації партійної системи країни. В хронологічному порядку описані і виділені основні виборчі процедури. Аналізуються дії та програмні положення, вжиті в ході кампаній кандидатами у президенти; наведені статистичні дані.

***Ключові слова:** партійна система, політична система, політичні партії, президентські вибори.*

Сьогодні Європейський Союз, як вважають дослідники, знаходиться в стані глибокої системної кризи як унікальний інтеграційний проект і модель ефективної регіональної інтеграції [1].

Недавній приток мігрантів до Європи з Африки, Близького Сходу і Південної Азії поставив перед європейськими партіями та політиками найбільшу проблему після економічної кризи в єврозоні; підняв питання про безпеку, суверенітет і інтеграцію, які можуть мати довгостроковий соціальний, економічний і політичний вплив на ЄС. Криза виділила дві основні проблеми для ЄС і держав-членів: по-перше, вона поставила під сумнів ідею безмежної Європи, підриваючи довгострокові зобов'язання держав-членів по

Шенгенській угоді. Це питання підсилюється в світлі терористичних актів 2015-2017 рр. у Франції, Бельгії, Великобританії, що призвело до закликів про посилення прикордонної безпеки в цілях протидії ймовірним загрозам. Кілька країн відновили тимчасовий прикордонний контроль. Однак в довгостроковій перспективі це може послабити торгівлю, нав'язати нові витрати для підприємств, уповільнити відновлення економіки і підірвати ключовий принцип єдності Європи - вільне пересування людей. По-друге, величезний обсяг і складність притоку мігрантів створили великі навантаження на систему притулку. Деякі країни, особливо на південному зовнішньому кордоні, досягли межі в своїй здатності управляти незапланованим притоком мігрантів і відповідати стандартам ЄС для прийому і обробки заявників на притулок [2].

Таким чином, процес глобалізації, розширення наднаціонального співробітництва (як на рівні ЄС, так і на глобальному рівні), «міграційна криза», сприяли успіху популістських радикальних правих партій і рухів, зростанню євроскептицизму, націоналізму. У цих умовах змінюється суспільна свідомість громадян, їх електоральні симпатії, зростає громадянська активність, прагнення в умовах повної бездіяльності або неефективності державних структур і Брюсселя змусити їх вирішувати виниклі проблеми [3; 4].

Австрія виявилася однією з країн, в яких ультраправий популізм знайшов велику підтримку, незважаючи на те, що країна володіє одним з найвищих на душу населення рівнем доходів в ЄС, має розвинену систему соціального забезпечення, економічно виграла від прийняття східноєвропейських біженців під час «холодної війни». Але результати президентських виборів 2017 р. в Австрії були несподіваними для багатьох експертів.

Праці, присвячені партійній системі, діяльності та ролі партій в сучасній Австрії належать представникам європейської та австрійської політичної науки, а саме Інґрід ван Бізен, М. Долезу, М. Мокре, К.В. Мюллеру, А. Пелінки, Й. Поллаку, С. Хуттеру та іншим. Серед вітчизняних науковців можна виокремити праці М.І. Гримської, А.В. Гонюкової, І. Киянки, К. Меркотан, В.В. Семенко. Тематиці президентських виборів 2017 р. присвячені роботи таких дослідників, як М. Гавенда, Д. Седов, В.С. Грибовський, Я. Степанюк, Р. Томенчук, Р. Уміт, В.Я Швейцер та інші.

На думку австрійського політолога Антона Пелінки, австрійська партійна система перебуває в безперервному процесі деконцентрації. Традиційно домінуючі партії - Соціал-демократична партія (Sozialdemokratische Partei Österreichs, СПА) і консервативна Австрійська народна партія (Österreichische Volkspartei, АНП) переживають майже безперервний спад з 1980 р. У 1979 р. обидві партії змогли отримати в цілому більше 90% голосів [5, с. 42]. В цей же час на політичній арені з'являються нові партії: «Зелені» (1986 р.), «Ліберальний форум» (утворилася в результаті розколу Австрійської партії свободи в 1993 р.), які домагаються успіху на регіональних і національних виборах, а деякі «старі» антисистемні партії, такі як Австрійська партія свободи (АПС), завдяки своїй антимігрантській риториці досягають популярності.

В рамках ЄС прискорився процес трансформації політичної системи Австрії, в першу чергу як класичний приклад - коли визначення соціальних субкультур визначало стійку електоральну базу тієї чи іншої партії. Продовжився процес розмивання електоральної бази політичних партій, який мав досить стійкі часові характеристики, як по географічно-етнічним регіонам, так і по соціальному і демографічному складу.

Перебування Австрії з 1995 р. в складі ЄС призвело до суттєвих змін у всіх сферах життя: система соціально-політичного партнерства, яка стабільно функціонувала в післявоєнний період, виявилася мало пристосована до реалій Європи нового формату. У цих умовах роль раніше всесильних соціальних партнерів обмежувалася в основному знаходженням спільного знаменника з інстанціями Євросоюзу. У новій ситуації змінилися і параметри партійно-політичного простору країни. В даний час в Австрії налічується близько 19 діючих загальнонаціональних політичних партій, а минулі парламентські

вибори 29 вересня 2013 р. показали, що число партій, які «підгравали» національним почуттям, зросло. Так, за результатами цих виборів до Національної ради увійшли дві нові партії, які були створені в 2012 р. - «Команда Штронаха» отримала 5,7% голосів (11 мандатів) і «Нова Австрія» - NEOS - 5,0% (9 мандатів) [6].

У президентських виборах 2016р. брали участь 6 кандидатів: троє з них від політичних партій (АПС, АНП, СПА) і троє - незалежні кандидати (Таблиця 1). Позиції кандидатів, що представляють політичні партії на національному рівні, в значній мірі збігаються з позиціями їх представників в Європейському парламенті (ЄП), що вказує на міцну координацію між їх національними та європейськими відомствами. Отже, зміни політики на національній арені, ймовірно, будуть відображені і в майбутніх позиціях своїх членів Європарламенту [7].

Таблиця 1.
Кандидати на президентських виборах 2016 р.

Кандидат / Партія, членство	Вік	місце праці / щомісячний дохід	Основні позиції
Норберт Хофер кандидат від Австрійської партії свободи	45	депутат, понад 14 500 €	хоче захистити культуру Австрії, традиції, цінності та безпеку від «непомірного європейського контролю». Виступає за табори для біженців за межами кордонів ЄС; за підвищення безпеки кордонів, більш пряму демократію (він згадує Швейцарію як приклад) і зміцнення армії.
Олександр Ван дер Беллен колишній лідер Партії Зелених, який балотується як незалежний кандидат	72	пенсіонер, 7 958 €	переконаний європеець, відкрите ставлення до біженців. Виступає за соціальну згуртованість, а не поділ і ізоляцію; проти жорсткої економії в ЄС за рахунок соціального забезпечення та зайнятості; проти планів управління АПС, які ставлять під загрозу соціальну державу; проти ТГПР і СЕТА.
Ірмгард Грісс незалежний кандидат, єдина жінка, підтримка NEOS	69	колишня голова Верховного суду, пенсіонерка, 9 008 €	однією з її основних проблем є обмежена пряма демократія; це необхідність менше розбіжностей між багатими і бідними. Її відмова ідентифікувати себе з ким-небудь з політичних таборів ускладнює отримання інформації про неї і її рішеннях поточних політичних питань. Що стосується біженців, вона хотіла б отримати чіткий сигнал про те, що можливості для їх прийому обмежені.
Андреас Коль кандидат від Австрійської народної партії	74	колишній спікер Національної ради, пенсіонер, 10 029 €	описує себе як патріота, який розуміє занепокоєння громадян, які, за його словами, пов'язані з втратою культурної самобутності і зниженням рівня життя, а також з соціальними заворушеннями перед обличчям нинішнього руху біженців. Вважає, що в країну має бути допущено лише обмежене число біженців.
Рудольф Хундсторфер	64	колишній міністр	одне з його головних завдань - забезпечити міцні соціальні основи Австрії шляхом

кандидат від правлячої соціал-демократичної партії		соціальної політики (2008-2016 рр.), співробітник асоціації в своєму виборчому окрузі, 13 090 €	зміцнення загального добробуту держави. Виступає проти закриття кордонів, визнаючи важливість відправки переконливого сигналу про те, що можливості Австрії не нескінченні. Закликає до європейського вирішення нинішньої кризи з біженцями, включаючи співробітництво з Туреччиною і умиротворення сирійського конфлікту.
Ріхард Лугнер незалежний кандидат	83	австрійський мільярдер, пенсіонер, 3 200 €	незалежний кандидат, який керує самофінансованою виборчою кампанією. Підкреслює, що він кандидат з самим великим підприємницьким досвідом. Важливим першим кроком вважає захист зовнішнього європейського кордону і подальший справедливий розподіл біженців між країнами ЄС.

Джерело: побудовано автором за даними [7; 8; 9]

За результатами 1 туру голосування (Таблиця 2) лідерські позиції в рейтингах посіли троє: экс-глава Партії Зелених доктор Олександр Ван дер Беллен, представник правої «Партії свободи» Норберт Хофер (наймолодший кандидат) і єдина жінка-кандидат Австрії Ірмгард Грісс.

Харизматичний молодий Н. Хофер, як політик, який зробив кар'єру в Бургенланде, був привабливим для провінційного виборця Австрії, що в електоральному плані було виграним. Він критикував як Європу, за перекладання проблем і боргів на майбутні покоління, так і уряд СПА-АНП - за неправильну політику щодо мігрантів, адже «Австрія повинна піклуватися в першу чергу про власних громадян». У багатьох питаннях діаметрально протилежну позицію займав Олександр Ван дер Беллен. Підтриманий Партією Зелених, але формально незалежний кандидат, він вважав пріоритетом права і свободи людини, виступав за дружбу з США і Європою, за вирішення кризи мігрантів на загальноєвропейському рівні. Мобілізація електорату демократичної Ірмгард Гріс і закріплення на центристських позиціях могло забезпечити экс-зеленому кандидату достатньо підтримки, щоб не допустити до президентства крайніх популістів. Ще одна важлива тема кампанії - трактування повноважень президента країни. Усі троє лідерів гонки пропонували збільшити вплив глави держави на урядову політику [10].

Таблиця 2.
Результати президентських виборів 2016 р.

Кандидат	Кількість голосів у %					
	1 тур 24.04.2016	Явка виборців в%	2 тур (скасовано) 22.05.2016	Явка виборців в%	2 тур 4.12.2016	Явка виборців в%
Норберт Хофер	35,05%	68,50%	49,65%	72,65%	46,21%	74,21%
Олександр Ван дер Беллен	21,34%		50,35%		53,79%	
Ірмгард Грісс	18,94%		-		-	

Андреас Коль	11,12%		-		-	
Рудольф Хундсторфер	11,28%		-		-	
Ріхард Лугнер	2,26%		-		-	

Джерело: побудовано автором за даними [11]

Варто зазначити, що повноваження президента Австрії досить обмежені. Глава держави виконує переважно репрезентативну функцію, представляючи країну на міжнародній арені, але офіційно не представляє Австрію на самітах ЄС (де бере участь канцлер); має право звільняти уряд і навіть розпускати парламент – Національну раду [12; 13].

Представники традиційних партій не увійшли до другого туру. Це можна пояснити тим, що висунуті партіями кандидати були занадто «слабкі», щоб боротися у президентських перегонках, а також зниженням ролі цих партій для електорату. Досить показові в цьому зв'язку є парламентські вибори 2013 р., коли коаліційні партії спільно отримали лише трохи більше 50% голосів виборців [6]. Також на виборах у Європарламент 2014 р. СПА і АНП показали не найкращі результати в порівнянні з 2009 р., втративши голоси (АНП - 24,1% проти 23,7%; СПА - 27% проти 30%) [14]. У 2015 р. на муніципальних виборах у Відні СПА (-4,75%) і АНП втрачають (-4.75%), разом 9,5% [15]. Все це вказує на постійну втрату голосів цих партій у електоральному процесі (причому мова не йде про пасивність виборців, яка нерідко супроводжує перемогу радикалів, так як складала 68, 50%) і на великі політичні зміни.

Можна виділити ряд причин, що пояснюють цю тенденцію: розмивання традиційних соціальних таборів; зниження економічного зростання і зростання безробіття; характерні особливості проблеми імміграції; незадоволеність австрійців діями їх уряду. Колишня «велика коаліція» втратила всю свою привабливість як джерело стабільності, натомість вона сприймалася як спроба повернути Австрію ні до стабільності, а до застою, який асоціюється з застоєм у реформах і таємними змовами. Вкрай негативно відбилося на Австрії й перетворення її території з літа 2015 р. в транзитний етап «балканського маршруту».

Образливі результати у першому раунді привели до турбулентності, зокрема, у СПА, яка закінчилася відставкою канцлера Вернера Файмана та призначенням нового - Крістіана Керна. [16]. Питання про врегулювання кризи біженців створило велику прірву між двома фракціями СПА. Перша хотіла б продовжити свого роду доброзичливу політику для біженців - вони бачать у цьому спосіб відрізнити себе від правого крила. Але є й фракція, яка хоче якраз навпаки - вони вважають за краще більше зосереджуватися на безпеці, а також на проблемах населення. Канцлер намагався об'єднати їх, приймаючи спочатку одну позицію, а потім іншу, намагаючись залишитися посередині, тим самим він втратив союзників, як справа, так й зліва. СПА не просто ділиться на дві фракції або різні регіони, а й різні організації також розділені, і саме це ускладнило швидке вирішення даної проблеми [17].

Відзначимо, що з часу відновлення суверенітету в 1955 р. це був перший випадок, коли жоден кандидат з двох головних партій не пройшов у другий тур президентських перегонів (президентами були з 1957 - 1971 рр., з 2004 -2010 рр. - кандидати від партії СПА; з 1986 - 1998 рр. - кандидати від партії АНП) [18].

Очевидна слабкість кандидатів від партій влади підвищила шанси кандидатів від Партії Зелених й Австрійської партії свободи, які набирали політичну вагу. АПС під час

своїх передвиборчих кампаній зверталася до тих виборчих сегментів, які політично не задоволені існуючим станом та шукають політичну альтернативу. Характерний успіх АПС у ході парламентських виборів 2013 р. - 40 мандатів (20,5% голосів); у ході цих же виборів Партія Зелених отримала 24 мандати (12,4% голосів). Результати виборів до Європарламенту 2014 р. свідчать про те, що АПС наблизилася до домінуючих у країні традиційних партій, поліпшивши свої показники 2009 р. (19,7% проти 12,7%), отримавши 4 мандати [6; 14]. На муніципальних виборах у Відні в 2015 р. АПС набрала 30,79% (+ 5,02%), а «Зелені» - 11,84% (- 0,8%) [15].

Явний успіх продемонстрував кандидат від АПС у першому турі виборів, отримавши 35,05% голосів. Можливо, що АПС мобілізувало більше сербів для голосування, а також більше хорватів й боснійців, оскільки політичні схильності цієї групи вважають «Зелених» занадто ліберальними, коли мова йде про права мігрантів й біженців, особливо мусульман [19]. Ключовим фактором для його перемоги у першому турі стала антимігрантська риторика під час передвиборчої кампанії на тлі хвилі міграції в 2015 р. (Австрія отримала 90 000 клопотань про надання притулку в 2015 р., а загальний наплив іноземних громадян збільшився до 198 700 чоловік, що на 44,400 (29%) більше, ніж в 2014 р.) і злочинів, скоєних мігрантами. Відень є епіцентром злочинів. Згідно з даними, зібраними Міністерством внутрішніх справ Австрії, майже кожен третій з тих, хто шукає притулку у Відні були звинувачені у злочинах в 2015 р. З майже 21 000 офіційно затверджених осіб, які просили притулку у столиці, було відомо про скоєння злочинів 6 503 осіб [20; 21, с. 13].

Другий тур (22 травня 2016 г.) відзначен протистоянням між представниками правої і лівої опозиції. Відбулося певне перегрупування сил (дрібні євроскептичні й націоналістичні партії висловилися на підтримку Н. Хофера). І. Грісс закликала своїх прихильників віддати голоси за О. Ван дер Беллена; кілька місцевих партійних і студентських, а також молодіжних організації СПА висловилися на підтримку О. Ван дер Беллена [22].

Конкуренція, яка склалася, показує дивовижну схожість з динамікою, яку ми можемо сьогодні більш широко спостерігати в європейській (та американській) політиці. Електорат був розділений, в буквальному сенсі, на дві половини, через те, що виборці стикалися з контрастними відносинами один з одним. З одного боку, ті, хто схвалює європейську інтеграцію, готові прийняти біженців і, як правило, більш позитивно ставляться до відкриття країни по відношенню до світу. З іншого боку, громадяни, яким загрожує імміграція, глобалізація та соціальні зміни [23, с. 3].

Після другого туру багато коментаторів часто називають Австрію «розділеною країною» між південно-східними й північно-західними районами, а також між містами й сільськими районами. О. Ван дер Беллен отримав більшість голосів в двох західних провінціях Форарльберзі (58,59%) і Тіролі (51,39%), а також у Верхній Австрії (51,32%) на півночі країни, в той час як його слабкі результати були в східних і південних провінціях Бургенланді (38,57%), Штирії (43,78%) і Карінтії (41,90%) [11].

У той час як виборці в сільських районах та робочі (з 86%) в переважній більшості голосували за ультраправого кандидата, О. Ван дер Беллен домігся кращих результатів серед людей з вищою освітою та в містах, насамперед в Відні (більше 63%). Ця динаміка дуже схожа на ту, що була помічена на референдумі Брексіта 23 червня 2016 р., і говорить про серйозні проблеми, з якими стикаються прогресивні та проєвропейські партії в такій політичній обстановці [23]. У другому турі О. Ван дер Беллен здобув перемогу з різницею в 0,7% або на 30 863 голосів (Таблиця 2).

Партія свободи оскаржила результати голосування в травні, стверджуючи про формальні порушення в 94 з 117 виборчих округів, представивши 150-сторінкову офіційну скаргу в Конституційний суд [24]. На підставі перевірки, в ході якої з'ясувалося, що в цілому 77 926 бюлетенів були оброблені з порушеннями, 1 липня Конституційний суд

Австрії анулював результати президентських виборів 22 травня 2016 р., а новий тур був призначений на 2 жовтня 2016 р. [25].

Однак 12 вересня міністр внутрішніх справ Австрії Вольфганг Соботка заявив, що повторний запуск президентських виборів повинен бути відкладений через неправильне використання клею в бюлетенях. Таким чином, щоб уникнути потенційного другого анулювання виборів, уряд вважав за краще встановити нову дату проведення другого туру голосування - 4 грудня. Ця відстрочка, яка обійшлася Австрії в 2 мільйони євро, викликала подальше невдоволення політикою [26; 27].

Зі свого боку, Н. Хофер не упустив можливість підкреслити недоліки і неефективність австрійської політичної системи в організації виборів, як результат десятирічного традиційного партійного домінування.

Якщо в першому і другому турі над виборцями багато в чому тяжіли спогади про «літній кошмар» 2015 р., то до осені наступного року ситуація з біженцями не виглядала настільки драматичною. Влада прийняла ряд законів, які, по-перше, чітко позначили квоти на прийом, а, по-друге, надали відповідним службам право на видворення біженців в разі відсутності вагомих підстав для надання їм притулку. Крім того, в Австрії були прийняті закони, що обмежують ісламські ритуали. Інший, невідгідний для євроскептиків, момент був пов'язаний з чіткою відмовою уряду від безвізового режиму з Туреччиною і від прийому цієї країни в доступному для огляду майбутньому до складу ЄС. Всі ці обставини послабили позиції Н. Хофера, який заробив політичний капітал на антиіммігрантській і антиісламській риторичі [22].

Слід зазначити ще один крок австрійського уряду, котрий вплинув на результат грудневих виборів. Парламент прийняв закон, що дозволяє брати участь в голосуванні молодим виборцям, яким до дня голосування виповнилося 16 років [27]. Без сумнівів, більшість виборців цього віку підтримували О. Ван дер Беллена, котрий виступав за звільнення молоді від обов'язкового призову на дійсну військову службу. Н. Хофер - противник контрактної армії - підтримував концепцію загального військового обов'язку [22; 27].

У спробі поліпшити результати травня, обидва кандидати намагалися залучити на свою сторону тих, хто не голосував в минулий раз в регіонах, де настрої були найбільш поляризовані. У Ландекі (Тіроль) була найнижча явка на травневих виборах - 62,1%. У Каунерталі (округ Ландек) плакатів з обличчям Ван дер Беллена і гаслом «Розсудливість замість екстремізму» було значно більше, ніж гасел Н. Хофера «З серцем і душею для Австрії: хай допоможе мені Бог» [28]. Це говорить про те, що кандидати вели боротьбу за електорат, навіть в маленьких округах і селах.

Перед остаточними виборами в грудні, як вважають австрійські спостерігачі, кандидат від Партії свободи поставив собі за мету «дєрадикалізувати» свій імідж. Він перетворюється в «помірного правого». Наприклад, на відміну від своїх колег з «Альтернативи для Німеччини» Н. Хофер не хоче виходу Австрії з ЄС і виступає за його подальший розвиток. Разом з тим він бачить перспективу в розвитку відносин зі східноєвропейськими країнами, і в першу чергу з Росією. І тільки в одному питанні - в тому, що стосується прийому мігрантів і біженців, його позиція анітрохи не змінюється і залишається непохитною. В цілому ж австрійці починають бачити нового Хофера. Телебачення дає можливість відвідати його затишний будинок з традиційними народними прикрасами, заглянути в дитячу спальню дочки, побачити кандидата в президенти в ролі гостинного господаря [29].

Не обійшлося і без використання «брудної тактиці». Так, австрійська щоденна газета «Die Presse» назвала заключні дебати, в ході яких обидва кандидата неодноразово називали один одного «брехуном» - «ключовою сценою в сценарії повільного зниження політичної культури Австрії». Під час кампанії Н. Хофер називав свого суперника «комуністом» і

«фашистським зеленим диктатором», в той час як Ван дер Беллен називав Хофера «демагогом». На вулицях плакати Н. Хофера були зіпсовані гітлерівськими вусами, а Ван дер Беллена - забруднені собачими екскрементами [30]. Але останні тижні виборчої кампанії принесли кілька ударів нижче пояса. Н. Хофера звинувачували в нацизмі та знущалися над ним через його інвалідність (в результаті нещасного випадку 11 серпня 2003 р. він опинився частково паралізованим і йому довелося проявити залізну волю, щоб повернутися до активного життя [31]), покійний батько Ван дер Белла також звинувачувався в нацизмі, а самого кандидата називали або комуністичним, або радянським шпигуном [16].

У своїх остаточних заявках на вступ на посаду президента в суботу обидва кандидати випустили відео в Facebook, закликавши австрійців прийти і проголосувати в неділю. Ван дер Беллен сказав, що люди повинні керуватися «розумом, а не крайнощами», в той час як Хофер закликав виборців забезпечити «безпечну Австрію» для своїх «дітей і онуків» [30].

4 грудня 2016 стало ясно, що сукупність об'єктивних і суб'єктивних факторів дозволила О. Ван дер Беллену здобути впевнену перемогу. Якщо в травні розрив склав лише 0,7%, то тепер він збільшився до 7, 58% голосів виборців (Таблиця 2).

Варто відзначити, в той час як кампанія Н. Хофера фінансувалася і керувалася самою АПС (рекламні щити і газети повністю відповідали звичайним стилям АПС), Ван дер Беллену довелося створити незалежну організацію кампанії. Хоча Партія Зелених в основному фінансувала першу і другу виборчі кампанії в квітні і травні, його організація повинна була самостійно створити фонди для повторних виборів в грудні. Оскільки Партія Зелених відносно невелика, організація «Ван дер Беллен» також мала сильно спиратися на незалежну діяльність на низовому рівні, і в другому турі її частково підтримали деякі регіональні партійні організації і багато видних колишніх і нинішніх політиків, головним чином з АНП і СПА [16].

Проаналізувавши всі перипетії передвиборчих перегонів можна зробити наступні висновки:

- президентські вибори в Австрії є безпрецедентними – ні одному кандидату з основних партій не вдалося пройти до другого туру;
- ніколи раніше розрив між голосами за учасників другого туру не був таким мінімальним;
- ніколи раніше Конституційний суд не скасовував результати президентських виборів;
- наскрізною лінією через всю передвиборчу кампанію проходив популізм;
- австрійським виборцям в результаті довелося вибирати між кандидатами в президенти, які представляли протилежні політичні табори (Олександр Ван дер Беллен - ліволіберальний «зелений» і Норберт Хофер - правий);
- основними проблемами, на яких було зосереджено увагу виборчих кампаній, були ЄС і позиція Австрії з питань міграції, зокрема, криза біженців.

Саме результати виборів президента Австрії 2016 р. свідчать про різке скорочення довіри австрійців до своїх основних партій. Ці зміни відкрили для правої Партії свободи можливості увійти в федеральний уряд або навіть канцелярію після парламентських виборів, намічених на жовтень 2018 р. Хоча цілком можливо, що вибори пройдуть вже в 2017 р. 8 або 15 жовтня [32]. І судячи з даних соціологічного опитування, опублікованого в «Стандарті» (щоденна австрійська газета STANDARD) 9 травня 2017 р. 52% респондентів висловилися на користь звичайної дати виборів, 35% - бажають проведення позачергових виборів, інші 13% - не визначились. Відповіді на питання «Припустимо, що цієї неділі будуть національні вибори, за яку б партію ви віддали б свій голос?» Показують, що АПС набере значно більше голосів (29%), ніж АНП (21%), СПА (28%), Зелені (11%), «Нова Австрія» - NEOS (7%), «Команда Штронах» може взагалі не пройти в парламент [33].

Список використаної літератури

1. Арбатова Н. Кризис и Европейский союз: политические аспекты / Н. Арбатова // Мировая экономика и международные отношения. - 2012. - № 11. - С. 33-42 ; Arbatova N. Krizis i Yevropeyskiy soyuz: politicheskie aspekty / N. Arbatova // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. - 2012. - № 11. - S. 33-42
2. Managing the EU migration crisis: From panic to planning [Electronic resource]. – Mode of access : [http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/ey-managing-the-eu-migration-crisis/\\$FILE/ey-managing-the-eu-migration-crisis.pdf](http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/ey-managing-the-eu-migration-crisis/$FILE/ey-managing-the-eu-migration-crisis.pdf)
3. Вайнштейн Г. Евроскептицизм: новый фактор европейской политики / Г. Вайнштейн // Мировая экономика и международные отношения. - 2015. - № 8. - С. 40-48 ; Vaynshteyn G. Yevroskeptitsizm: novyy faktor evropeyskoy politiki / G. Vaynshteyn // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. - 2015. - № 8. - S. 40-48
4. Семененко И. От проекта элит к массовой политике: вызовы политизации европейской интеграции / И. Семененко, И. Прохоренко // Мировая экономика и международные отношения. - 2015. - № 7. - С. 29-40 ; Semenenko I. Ot proekta elit k massovoy politike: vyzovu politizatsii evropeyskoy integratsii / I. Semenenko, I. Prokhorenko // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. - 2015. - № 07. - S. 29-40
5. Pelinka A. Austria Report [Electronic resource] / A. Pelinka, R. Winter-Ebmer, R. Zohlnhöfer. – Mode of access : http://www.sgi-network.org/docs/2015/country/SGI2015_Austria.pdf
6. Nationalratswahl 2013 [Electronic resource] // Bundesministerium für Inneres der Republik Österreich. - Mode of access : <http://wahl13.bmi.gv.at/>
7. Frantescu D. P. How will the Austrian presidential elections influence EU's (migration) policy and TTIP? [Electronic resource] / D. P. Frantescu. – Mode of access : http://www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2016/04/austrian_elections_april_2016.pdf
8. Warum als Gewerkschafter_in Van der Bellen wählen? [Electronic resource]. - Mode of access : <http://gewerkschafterinnen-fuer-vanderbellen.at/warum-van-der-bellen/>
9. Kandidaten zur Bundespräsidentenschaftswahl 2016 [Electronic resource]. - Mode of access : <http://www.bundespraesidentschaftswahl.at/sonstige-kandidaten-2016.html>
10. Степанюк Я. Вибори в Австрії та перемога ультраправих: що зміниться для України та Європи [Електронний ресурс] / Я. Степанюк, Р. Томенчук // Українська правда. - Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/04/26/7048430/> ; Stepaniuk Ya. Vybery v Avstrii ta peremoha ultrapravykh: shcho zminytsia dlia Ukrainy ta Yevropy [Elektronnyi resurs] / Ya. Stepaniuk, R. Tomenchuk // Ukrainaska pravda. - Rezhym dostupu : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/04/26/7048430/>
11. Ergebnis Österreich [Electronic resource]. - Mode of access : <http://orf.at/wahlergebnisse/bp16/#ergebnisse/0>
12. Bundes-Verfassungsgesetz [Electronic resource]. - Mode of access : <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138>
13. Bundespräsidentenwahlgesetz 1971 – BPräsWG [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/Gesetz.aspx
14. Europawahl 2014 [Electronic resource] // Bundesministerium für Inneres der Republik Österreich. - Mode of access : <http://euwahl2014.bmi.gv.at/>
15. Wien Gesamt Gemeinderatswahl 2015 [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.wien.gv.at/wahl/NET/GR151/GR151-109.htm>
16. Zeglovits E. Was Austria's presidential election really a vote against populism? [Electronic resource] / E. Zeglovits, H. Sickinger, J.-M. Eberl. - Mode of access : <http://bit.ly/2gAymG3>

17. Heinisch R. C. Worst crisis for Austrian Social Democrats since WWII [Electronic resource] / R. C. Heinisch, interview H. Baers. - Mode of access : <http://p.dw.com/p/1IkkV>
18. Bundespräsidentenwahl - Historischer Rückblick [Electronic resource] // Bundesministerium für Inneres der Republik Österreich. - Mode of access : http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/Rueckblick.aspx
19. Numanovic E. Migrants wary of Austrian presidential election [Electronic resource] / E. Numanovic. - Mode of access : <http://p.dw.com/p/1Iqps>
20. Kern S. Migrant Rape Epidemic Reaches Austria [Electronic resource] / S. Kern. - Mode of access : <https://www.gatestoneinstitute.org/7995/migrants-rape-austria>
21. Gudrun B. Migration and Labour Integration in Austria. SOPEMI Report on Labour Migration Austria 2015-16 / B. Gudrun // Report of the Austrian SOPEMI correspondent to the OECD. - Krems : Edition Donau-Universität Krems, 2016. - 163 p.
22. Швейцер В. Австрия: президентский марафон 2016 года / В. Швейцер, В. Грибовский; Институт Европы РАН // Аналитическая записка. - 2017. - №1. - 6 с. ; Shveytser V. Avstriya: prezidentskiy marafon 2016 goda / V. Shveytser, V. Gribovskiy; Institut Yevropy RAN // Analiticheskaya zapiska. - 2017. - №1. - 6 s.
23. Gavenda M. Progressive Politics in Austria: A Never-ending Presidential Election and other Challenges [Electronic resource] / M. Gavenda. - Mode of access : <http://www.eurocite.eu/wp-content/uploads/2016/10/Article-Austria-Presidential-election-2016.pdf>
24. Austrian presidential election result overturned and must be held again [Electronic resource]. - Mode of access : <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/01/austrian-presidential-election-result-overturned-and-must-be-held-again-hofer-van-der-bellen>
25. Gericht Verfassungsgerichtshof (Geschäftszahl WI6/2016) [Electronic resource]. - Mode of access : https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Vfgh/JFT_20160701_16W_I00006_00/JFT_20160701_16W_I00006_00.html
26. Austrian Presidential Elections: a Never-Ending Story? [Electronic resource]. - Mode of access : <https://europeanstudentthinktank.com/2016/10/25/austrian-presidential-elections-a-never-ending-story/>
27. Änderung des Bundespräsidentenwahlgesetzes 1971 – BpräsWG [Electronic resource] // Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich. - Mode of access : https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblAuth/BGBLA_2016_I_86/BGBLA_2016_I_86.html
28. Oltermann P. Austria divided as far-right and Green-backed candidates face election rerun [Electronic resource] / P. Oltermann. - Mode of access : <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/02/tyrolian-villages-divided-as-austria-goes-back-to-the-polls>
29. Седов Д. Выборы президента Австрии и новое лицо Норберта Хофера [Электронный ресурс] / Д. Седов // Фонд стратегической культуры. - Режим доступа : <http://www.fondsk.ru/news/2016/12/02/vybory-prezidenta-avstrii-i-novoe-lico-norberta-hofer-43152.html> ; Sedov D. Vybory prezidenta Avstrii i novoe litso Norberta Khofera [Elektronnyy resurs] / D. Sedov // Fond strategicheskoy kultury. - Rezhim dostupa : <http://www.fondsk.ru/news/2016/12/02/vybory-prezidenta-avstrii-i-novoe-lico-norberta-hofer-43152.html>
30. Austria's presidential campaign draws to a close [Electronic resource]. - Mode of access : <http://p.dw.com/p/2ThU3>
31. Мучкина И. О личной жизни Норберта Хофера / И. Мучкина // Новый Венский журнал. - 2016. - № 9. - С. 15 ; Muchkina I. O lichnoy zhizni Norberta Khofera / I. Muchkina // Novyy Venskiy zhurnal. - 2016. - № 9. - S. 15

32. Fritzl M. Österreich wählt Anfang Oktober [Electronic resource] / M. Fritzl // Die Presse. - Mode of access : <http://diepresse.com/home/innenpolitik/5218324/Oesterreich-waehlt-Anfang-Oktober>

33. Seidl C. Umfrage: Mehrheit gegen vorgezogene Wahlen [Electronic resource] / C. Seidl // Der Standard. - Mode of access : <http://derstandard.at/2000057136951/Umfrage-Mehrheit-gegen-vorgezogene-Wahlen>

Стаття надійшла до редакції 10.05.2017 р.

V. Parlyk

THE PRESIDENTIAL ELECTION IN 2016 AS AN INDICATOR OF THE TRANSFORMATION OF THE PARTY SYSTEM IN AUSTRIA

Austria was one of the countries in which the ultra-right populism has found great support, despite the fact that the country has one of the highest per capita income in the EU has developed social security system, economically benefited from the adoption of Eastern European refugees during the "Cold War" . But the results of the presidential elections in 2017 in Austria were the surprise of many experts.

In the article the features of presidential elections in 2016 in Austria as an indicator of the transformation of the party system. In chronological order described and identified the main election procedures. Analyzes and action program positions taken during the campaigns of presidential candidates; given statistics.

The author concludes that the presidential election of 2016 in Austria was unprecedented. They became an indicator of the decline in the authority of traditional parties and the development of extreme polarized political movements. The main problems on which the attention of election campaigns were concentrated were the EU and Austria's position on migration issues, in particular, the refugee crisis.

The results of these elections provide an opportunity to predict the future parliamentary elections and the picture of party representation in the National Council of Austria.

Keywords: party system, political system, political parties, presidential elections.

УДК 23.00.02

В.С. Патрушев

ІНТЕРНЕТ-ЗМІ: КРИТЕРІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

У статті проаналізовані сучасні підходи до визначення терміну «Інтернет-ЗМІ», виявлені критерії ідентифікації ресурсу як Інтернет-ЗМІ, розглянуті особливості та специфіка впливу Інтернет-ЗМІ на сучасну працездатну аудиторію під час та поза кризою. Окреслені елементи інформаційного протиборства, що використовуються у сфері Інтернет-ЗМІ, виявлені проблемні зони державної політики у сфері регулювання Інтернет-ресурсів.

Ключові слова: Інтернет, Інтернет-ЗМІ, інформаційне протиборство.

Вивчаючи причини російсько-українського протистояння, слід звернути увагу на феномен Інтернет-ЗМІ, який в останні роки завойовує все більше аудиторії серед молодій верстви населення України. Згідно соціологічних досліджень, сьогодні в Україні близько 62% населення є активними користувачами мережі інтернет, 91% з яких - це громадяни віком від 18 до 39 років [8]. Тобто, мережею Інтернет користується здебільшого громадсько активна категорія населення, яка виступає рушійною силою у можливих змінах в суспільстві. Одночасно, ця верства населення через свою Інтернет активність стає об'єктом